

Turcja

Turcja urzeka egzotyczną przyrodą i bogatą kulturą, historia obecna jest w niezliczonych zabytkach. Turcję od północy otacza Morze Czarne, od zachodu Morze Egejskie i morze Marmara, a od południa Morze Śródziemne – kraj czterech mórz jest rajem dla plażowiczów i amatorów sportów wodnych. Wiele regionów Turcji oferuje nieskończone możliwości spędzania wolnego czasu. Każdy region Turcji jest inny, każdy jest wart odwiedzenia.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Czas przelotu: ok. 3 godziny.

Czas lokalny: czas polski + 1 godz.

Język: turecki, można się też porozumiewać w języku angielskim, czasem nawet po polsku.

Waluta: lira turecka - TRY; 1 EUR to ok. 2,8 TRY; 1TRY ma wartość około 1,5 PLN.

Napięcie: 230V / 50 Hz.

Plaże: wstęp bezpłatny. Wypożyczenie leżaka z parasolem – ok. 3 - 5 EUR.

Najczęściej Zadawane Pytania

Czy przy wyjeździe do Turcji potrzebuję wizę?

Wizy są wymagane. Wiza turystyczna ważna jest 90 dni przez okres 180 dni. Wizę można wykupić za pośrednictwem platformy internetowej *E-visa*, opłata za wizę wynosi 15 EURO/os lub 20 USD/os. Wypełniając wniosek należy podać aktualny adres mailowy, na który zostanie wysłana wiza turystyczna. Należy ją wydrukować i zabrać ze sobą w podróż. Granicę można przekroczyć na podstawie ważnego paszportu.

Czy powinienem się szczepić?

Od przyjeżdżających do Turcji nie wymaga się świadectwa szczepień ochronnych. Nie występują zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne odbiegające od zagrożeń powszechnie obecnych w Europie. Zaleca się picie wyłącznie wody przegotowanej lub butelkowanej. Żywność najlepiej kupować w sprawdzonych miejscach.

Czy w Turcji jest bezpiecznie?

Turcja jest jednym z najbezpieczniejszych krajów w regionie. Turcja ma nieco bardziej rygorystyczne przepisy bezpieczeństwa obowiązujące w miejscach publicznych. Na przykład, każda osoba wchodząca na teren lotniska przechodzi kontrolę bezpieczeństwa, nie tylko pasażerowie. Kontrola bezpieczeństwa czeka nas również przy wejściach do muzeów oraz centrów handlowych.

Ostrożność zaleca się w dużych miastach, gdzie mogą zdarzyć się przypadki kradzieży. Przy wypłacaniu pieniędzy z bankomatu należy korzystać z bankomatów ulokowanych na terenie banków. Nie należy przyjmować ani kupować wydawnictw w języku kurdyjskim, gdyż służby porządkowe wciąż mają negatywny stosunek do osób je posiadających, co może wiązać się z zatrzymaniem, przeszukaniem bagażu i składaniem wyjaśnień.

Jakie jest napięcie elektryczne i wtyczki?

W Turcji napięcie elektryczne wynosi 230V / 50 Hz. Urządzenia z polskimi wtyczkami działają bez problemów.

Czy jest dostęp do Internetu?

Internet w Turcji jest bardzo popularny, nie tylko ze względu na zapotrzebowanie przejawiane przez turystów. Kafejkę internetową znajdziemy nawet w małych miasteczkach. Ceny są różne, ale wahają się w granicach 1 liry za godzinę. W hotelach często jest bezpłatny Internet Wi-Fi.

Czy można wynająć samochód?

Odważnym zaleca się korzystanie z dużych wypożyczalni samochodów lub polecanych przez rezydentów, które mają w ofercie sprawne pojazdy z ważnymi i kompletnymi dokumentami. W Turcji uznawane jest polskie prawo jazdy. Nie należy zostawiać paszportu w wypożyczalni na czas wynajęcia auta. Na drodze należy zachować ostrożność, gdyż tureccy kierowcy nie przywiązują dużej uwagi do przestrzegania zasad ruchu drogowego.

Jaka religia obowiązuje?

W Turcji dominującą religią jest islam. Według szacunkowych danych muzułmanie stanowią nieco ponad 96% ludności. Pozostali to głównie chrześcijanie, Żydzi, bahaiści oraz ateści i agnostycy. Konstytucja turecka gwarantuje wolność wyznania.

Religijne muzułmanki tureckie noszą ubrania zakrywające większość ciała oraz chusty na głowach. Chust nie wolno jednak nosić żadnym urzędnikom państwowym. Do niedawna chust nie mogły zakładać również studentki państwowych uniwersytetów.

W okresie ramadanu, zwłaszcza we wschodnich regionach kraju, restauracje są otwierane dopiero po zachodzie słońca. Należy unikać wówczas jedzenia w ciągu dnia w miejscach publicznych.

Zwiedzanie meczetów

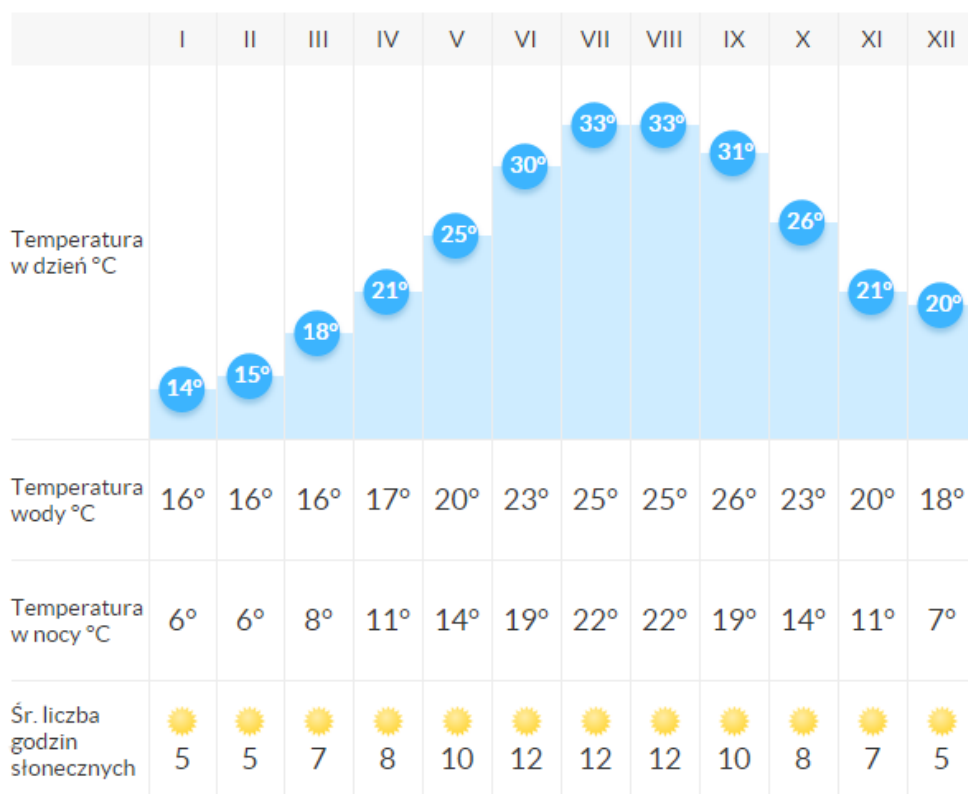
W Turcji możemy bez przeszkód zwiedzać meczety. Warto zapoznać się z kilkoma zasadami, których przestrzeganiem okażemy szacunek. Przed wejściem do meczetu należy zdjąć buty. Kobiety powinny mieć zakryte włosy i ramiona oraz długie spodnie bądź spódnicę.

Mężczyźni nie powinni wchodzić do meczetu w szortach. Pięć razy dziennie muezzin śpiewa *ezan* - wezwanie do modlitwy. W czasie pory modlitewnej nie zwiedza się meczetu. Modlitwy nie są długie, więc można poczekać na dziedzińcu świątyni aż wierni ją opuszczą. Jedynie piątkowa modlitwa popołudniowa połączona jest z kazaniem i trwa ok. pół godziny.

Kiedy jechać do Turcji?

Sezon w Turcji to nie tylko wakacje letnie. Dobry czas na podróżowanie rozpoczyna się tam już na wiosnę, a kończy jesienią. Planując podróż warto wziąć pod uwagę przedział czasowy od kwietnia do października. Kwiecień i maj to miesiące przed właściwym sezonem, można się więc spodziewać niższych cen, będzie również mniej turystów niż w lipcu i sierpniu. Wycieczkę na wiosnę, w czasie od kwietnia do czerwca, powinny rozważyć również osoby, które męczą się podczas letnich upałów, przekraczających 30°C. Późny czerwiec oraz lipiec i sierpień to okres, w którym Turcja jest najbardziej oblegana przez turystów, jest wtedy sucho i upalnie. Wrzesień i październik to również dobry czas na podróż do Turcji. Możemy spodziewać się także niższych cen i znacznie mniejszych tłumów, jest to dobry czas na zwiedzanie, choć czasem może padać deszcz. Ciekawym pomysłem może być wycieczka do Turcji zimą. Najpopularniejszym tureckim centrum narciarskim są okolice góry Uludağ

koło Bursy. Zima jest natomiast zdecydowanie złą porą na wycieczkę na wschód Turcji – panują tam duże mrozy, a obfite opady śniegu mogą nawet tymczasowo zablokować drogi dojazdowe. W regionach: śródziemnomorskim, Marmara, egejskim i czarnomorskim nie ma mrozu, zima jest w tych miejscach porą deszczową.

Jaka waluta obowiązuje w Turcji i jakie są orientacyjne ceny?

Jednostką monetarną w Turcji jest lira turecka - TRY. 1 TRY = 100 kuruszy. 1TRY to około 1.5 PLN.

Przykładowe ceny:

- 3-daniowy obiad dla 2 osób w restauracji średniej klasy - ok. 45 TRY – ok. 65 PLN
- Obiad w taniej restauracji - ok. 10 TRY – ok. 15 PLN
- Pizza - ok. 18 TRY – ok. 25 PLN
- Piwo krajowe 0,5l - ok. 5 TRY – ok. 7,5 PLN
- Piwo importowane 0,33l - ok. 6 TRY – ok. 9 PLN
- Cola / pepsi 0,33l – ok. 3 TRY – ok. 4,5 PLN
- Kawa cappuccino - ok. 5 TRY – ok. 7.5 PLN
- Woda 1,5l – ok. 1 TRY – ok. 1,5 PLN
- Wino średniej klasy, butelka – ok. 20 TRY – ok. 30 PLN
- Papierosy – ok. 8 TRY – ok. 12 PLN
- Benzyna 1l – ok. 5 TRY – ok. 7,5 PLN
- Taxi za 1 km - ok. 2 TRY – ok. 3 PLN
- Taxi za 1 godz. - ok. 13 TRY – ok. 20 PLN

W miejscowościach turystycznych w sezonie letnim większość sklepów (z wyjątkiem wielkich sieci handlowych) nie ma określonej godziny zamknięcia. Są one zwykle otwarte do ostatniego klienta.

Gdzie kupić i jakie pamiątki przywieźć z Turcji ?

Bez wizyty na bazarze pobyt w Turcji można uznać za nieważny. Właśnie na bazarze można odnaleźć klimat orientalnej egzotyki, feerię zapachów, smaków i kolorów. Tureckie bazyry to sezamy pełne skarbów, trudno opuścić je bez choćby jednego zakupu.

Do najbardziej popularnych pamiątek należą: ręcznie wyrabiana ceramika i pięknie malowane talerze, wyszywane ozdobne sandały, szarawary, malowane kafelki czy magnesy z wersetami z Koranu. Warto przywieźć też dzbanek do herbaty i szklaneczki w kształcie tulipana oraz jabłkową herbatę. Do herbaty najlepiej dokupić chałwę lub rachatlukum - tradycyjny smakołyk o smaku owocowym i konsystencji galaretki, podawany w postaci kostek oprószonych cukrem pudrem. Warto też zwrócić uwagę na tureckie wyroby bawełniane, zwłaszcza będąc na wycieczce do Pamukkale, gdyż region ten słynie z najlepszej gatunkowo bawełny w całym kraju. Nie tylko ubrania, ale również dobrej jakości grube rękawiczki, misterne narzuty, czy też eleganckie obrusy. W Turcji lista zakupów nigdy się nie kończy... Warto kupić również naturalne kosmetyki z oliwy z oliwek, zaś kolorowe i aromatyczne mydła mogą być doskonałym pomysłem na prezent z podróży dla bliskich przyjaciół.

Jaka jest kuchnia?

Kuchnia turecka jest niezwykle bogata i oferuje rozmaite rodzaje dań. Jej korzenie leżą w kuchni osmańskiej, która czerpała z kuchni różnych regionów Imperium. Uważa się, że jej kolebką była kuchnia Pałacu Topkapi, gdzie urzędujący sułtani najmowali najlepszych mistrzów sztuki kulinarnej. Na wybrzeżach do tradycji kulinarnych należą ryby i owoce morza, a tereny górzyste, gdzie w dużej mierze wypasane są owce, słyną z produkcji serów, jagnięciny i baraniny, a także warzyw. Mimo wpływów wielu kultur kuchnia turecka nie jest zbyt skomplikowana i bazuje na prostych połączeniach smaków. Podstawą jest świeże mięso – zwykle jagnięcina lub baranina, świeże warzywa i owoce i aromatyczne przyprawy: papryka, chili, świeża mięta czy pietruszka oraz przyprawy korzenne np. cynamon. Najpopularniejszą potrawą, która rozpowszechniła się już w wielu krajach jest kebab – jest to baranina skrawana w pionowego rozna, podawana przeważnie z chlebkiem pita z warzywami lub surówką. Typowe tureckie śniadanie składa się z chleba, nabiału w postaci serów owczych (*beyaz peynir*) lub żółtych (*kasar*), miodu, oliwek i czasem warzyw. Dużą popularnością, zwłaszcza w obrębie miejscowości nadmorskich cieszą się przekąski (*meze*) popularne również w innych krajach Morza Śródziemnego. Tureckie przekąski to głównie sałatki na bazie świeżych warzyw, warzywa zapiekane z serem i tureckie placki (*pide*, *lahmacun*). Jako przekąska lub pierwsze z dań obiadowych podawane są zupy - popularna również w Polsce zupa pomidorowa, inne cieszące się uznaniem to zupa rybna (*balik*) oraz zupa z zielonego groszku (*bezelye*). Główny posiłek obiadowy opiera się na mięsie, do którego podawany jest ryż i warzywa. Ciekawym połączeniem jest też ryż duszony z mięsem jagnięcym w rosole z dodatkiem cynamonu oraz pistacji. Innym daniem mięsnym, które króluje w kuchni tureckiej są pulpeciki (*kofteler*) serwowane z warzywami i chlebkiem pita, ryżem lub ziemniakami. Mimo wielu różnorodnych dań mięsnych uznaniem cieszą się też gulasze warzywne. Najważniejszym ich składnikiem jest bakłażan, który ma zastosowanie w sałatkach - marynuje się go w oliwie, zapieka, dusi z mięsem, czy serwuje jako puree. Inne ważne składniki potraw to pomidory, papryka, cukinia, ogórki i oliwki. Kuchnia turecka słynie również ze słodczy, na których czele jest wytwarzana z masy sezamowej chałwa, a dzięki wpływom bałkańskim i arabskim pełno w niej orzechów, bakalii, miodów i syropów dodawanych do ciast i ciastek. Narodowym napojem w Turcji jest czarna, przeważnie słodzona herbata (*çay*). Do trunków zalicza się popularną anyżową wódkę raki o lekkim lukrecjowym smaku, która nazywana jest „mlekiem lwa” ze względu na biały kolor, który ma po zmieszaniu jej z wodą. Na wschód od Antalyi rozciągają się plantacje bananów, z których słynie region. Im dalej na wschód tym więcej potraw z dodatkiem czosnku, ostrzejszych przypraw i rukoli. Jako dodatek do potraw pojawia się też rzeżucha, szczaw i portulaka. Popularny w regionie owczy ser o ostrym smaku (*tulum*) podaje się z orzechami włoskimi, a sałatkę pasterską, powszechną na południowym wybrzeżu, mocniej doprawianą.

REGION MORZA ŚRÓDZIEMNEGO - RIWIERA TURECKA

Riwiera Turecka to najpopularniejszy rejon Turcji, piękne plaże i kurorty zachęcają do wakacji właśnie tam. Riwiera Turecka rozciąga się wzdłuż wybrzeży Morza Śródziemnego od prowincji Antalya do prowincji Muğla. Urlop na Riwierze Tureckiej można spędzić w ruchliwym kurorcie, ale nie brakuje też miejsc, w których można się wyciszyć.

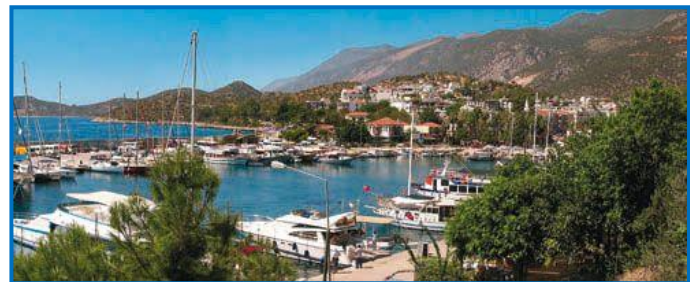
Alanya - jeden z najważniejszych kurortów Riwiery Tureckiej. Chętnie odwiedzana przez osoby spragnione odpoczynku na plaży, ale też idealna dla osób, które chcą na wakacjach coś zobaczyć. Alanya słynie nie tylko z przepięknych plaż, ale również z bogatej historii i wspaniałych zabytków z czasów seldżuckich. Naj słynniejsza *Plaża Kleopatry* znajduje się właśnie tu - to plaża długa, piaszczysta, z krystalicznie czystą wodą. To tu według legendy kąpała się egipska królowa.

Side - malowniczo położone miasto między Antalyą a Alanya. Jest to nie tylko popularny kurort ale również wspaniale zachowane miasto antyczne. W mieście cennymi zabytkami są dobrze zachowane ruiny teatru rzymskiego na 25 tys. widzów, bizantyjska bazylika i mury miejskie za którymi rozciąga się plaża. Side jest kurortem turystycznym leżącym w niedużej odległości miasta Manavgat, gdzie warto wybrać się na zakupy, zwłaszcza w poniedziałek, który jest tu dniem targowym. Odbywają się stąd wycieczki i rejsy w górę rzeki Manavgat, gdzie można podziwiać przepiękne wodospady.

Kemer - przepięknie położony kurort, gdzie pośród bujnej przyrody i pamiątek starożytności każdy znajdzie coś dla siebie. Lazurowe morze, jaskinie dostępne tylko od strony morza, urokliwe zatoczki, liczne festiwale, „błękitne rejsy”, liczne zabytki i ruiny. Ceniony jest jednak nie tylko ze względu na piękne krajobrazy ale też wysoki standard hoteli.

Co warto zwiedzić?

Limyra – miasto założone w IV w. p.n.e. przez Peryklesa, którego grobowiec znajduje się na górującym nad miastem wzniesieniu. Znajduje się tu też mauzoleum Gajusza Juliusza Cezara – wnuka Augusta, który miał zostać cesarzem, ale zginął w tym miejscu. Warto zobaczyć też, znajdujący się nad rzeką bizantyjski klasztor.

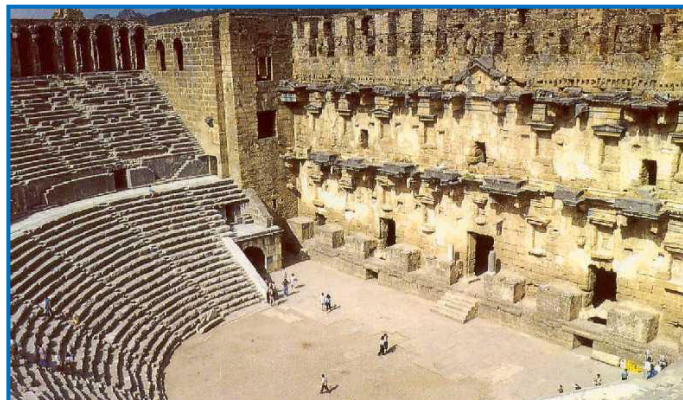

Termessos – miasto położone ok. 34 km od Antalyi w wysokich górach, którego fortyfikacje odstraszyły w 330 r. p.n.e. Aleksandra Wielkiego. Nawet dziś stroma droga i ruiny murów robią ogromne wrażenie na zwiedzających. Miasto zbudowano między szczytami górskimi na wysokości ok. 900 m n.p.m. i nazwano je „Orlim Gniazdem”. Miasto zostało zniszczone podczas trzęsienia ziemi w VI w. a o dawnej świetności przypomina agora, gimnazjon, odeon.... Na zboczu góry zwieńczonej wieżą znajduje się ponad 1000 grobowców wykutych w skale.

Kocain Magarasi – Miejsce gdzie znajduje się największa dostępna dla turystów jaskinia w Turcji. Posiada ona bardzo bogatą szatę naciekową, a jej imponujące rozmiary (633 m długości, 35 m wysokości) robią ogromne wrażenie.

Aspendos – miejscowość położona ok. 45 km od Antalyi, w której ruiny antycznego miasta należą do najlepiej zachowanych w regionie. Warto zobaczyć znajdujący się tutaj jeden z najwspanialszych rzymskich teatrów na 15 tys. widzów. Obiekt zaskakuje niesamowitą akustyką, dzięki której w galeriach złyhać nawet dźwięk upuszczonej monety w miejscu dla chóru. Przez 1800 lat teatru nie uszkodziły żadne wojny, trzęsienia ziemi ani upływający czas. Dziś odbywają się tu koncerty, a w czerwcu i lipcu festiwale operowe i baletowe. W Aspendos znajduje się także zabytkowa agora, ruiny akropolu, nimfeum i jeden z lepiej zachowanych rzymski akwedukt

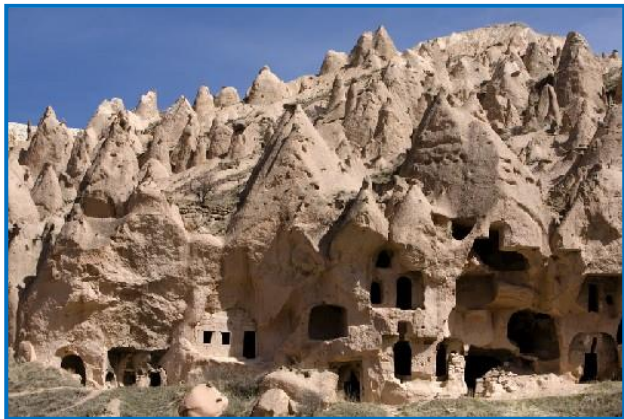

Patara – niegdyś było to potężne miasto Licji, a dziś słynie z najdłuższej i najszerzej w Turcji białej plaży. Dzięki ukształtowaniu dna występują tu wysokie fale idealne do surfingu. Okoliczne plaże i zaciszne laguny upodobały sobie również żółwie, przyplływające tu na złożenie jaj. Gady oraz cenne zabytki sprawiły, że utworzono tu park narodowy, a ruch turystyczny został ograniczony do miejscowości Gelemis. W starożytności miasto było uważane za zimową rezydencję boga słońca Apollina, a tutejsza wyrocznia była równie ważna jak ta

w Delfach. Przed zamuleniem przez rzekę portu miasto posiadało liczne kontakty handlowe. Z tego okresu pochodzi monumentalny, potrójny łuk triumfalny, Spichlerz Hadriana i teatr. Patara słynie również z faktu, że w 300 r. przyszedł tu na świat św. Mikołaj – został biskupem Miry, angażował się w życie Kościoła i słynął z dobroci okazywanej najbiedniejszym. Podobno wrzucił przez komin trzy worki ze złotem kupcowi, który stracił majątek i w ten sam sposób wspomógł sieroty. Został patronem Grecji i Rosji, a także więźniów, niezamężnych dziewcząt, żeglarzy i dzieci.

Konya – miasto słynące w XIII w. jako imperium seldżuckiego sułtana Rum, będące do dziś celem pielgrzymek sunnitów. Kilkakrotnie gościł tu św. Paweł, a niegdyś bogate w zabytki miasto jest dziś nieco przytłoczone betonowymi budynkami. Mieszkańcy słyną z pobożności, a samo miasto z największego w Turcji browaru, jednak w sklepach obowiązuje zakaz sprzedaży alkoholu. Na szczycie kopca wznoszącego się nad miastem ocalała ostatnia ściana Pałacu Sułtanów Seldżuckich oraz meczet Alaeddin Cami. Ważnym zabytkiem miasta jest też szkoła religijna Karatay Medrese, gdzie obecnie mieści się muzeum ceramiki. Warto udać się do Mevlana Tekkesi gdzie znajduje się ośrodek wirujących derwiszów sięgający tradycjami XIII w. Derwisze dążyli do mistycznego zjednięcia z Bogiem, a pomoc miał im w tym taniec w białych szatach. Zakon został rozwiązany w 1925 r. na rozkaz Ataturka, jednak do dziś działa ośrodek zrzeszający derwiszy, a w grudniu odbywa się Słynny w całej Turcji Festiwal Wirujących Derwiszy

Kapadocja – to unikalna w skali świata magiczna kraina słynąca z księżycowego krajobrazu, podziemnych miast i imponujących kościołów z bizantyjskimi freskami. Krainę została ukształtowana miliony lat temu wskutek aktywności wulkanów Erciyes, Hasan i Gollu. Ziemię w promieniu setek kilometrów przykryła lava, która po zastygnięciu, pod wpływem działania wiatru i licznych powodzi przekształciła się w głębokie wąwozy i doliny, a wzgórza zamieniły się w stożki i kolumny. Teren ten był też jednym z najżyźniejszych w kraju, co docenili pierwsi mieszkańcy tych ziem.

Odkryli oni również, że okoliczne skały wykazują niespotykane właściwości – zachowują miękkość do zetknięcia z powietrzem, co pozwoliło na żłobienie w nich domostw, spichlerzy czy pomieszczeń dla zwierząt. Przykładem takiego „skalnego” miasta jest Kaymakli oraz Goreme – gdzie znajduje się skansen obejmujący ponad 30 kościołów wydrążonych w miękkiej skale. Ogromne wrażenie robią również dzieła natury takie jak głębokie wąwozy. Pamiątką wizyty w Kapadocji są produkowane w Avanos naczynia z czerwonej gliny oraz znacznie tańsze niż na wybrzeżu dywany.

Side – malowniczo położone miasto sięgające historią VII w. p.n.e., które od czasów Aleksandra Wielkiego słynęło z dużego portu handlowego i piractwa. Pojmany przez piratów ludzi sprzedawano na tutejszej agorze jako niewolników, skąd trafiali przeważnie na wyspę Delos słynącą w średniowieczu jako centrum handlu żywym towarem. W mieście cennymi zabytkami jest rzymski teatr na 25 tys. widzów, bizantyjska bazylika i mury miejskie za którymi rozciąga się plaża. Warto udać się do Muzeum Miejskiego utworzonego w rzymskich łaźniach, gdzie znajduje się wiele zbiorów z okolicznych wykopalisk. Charakterystycznymi budowlami Side są ruiny bliźniaczych świątyń Apollina i Ateny. Side jest kurortem turystycznym leżącym w niedużej odległości miasta Manavgat, gdzie warto wybrać się na zakupy, zwłaszcza w poniedziałek, który jest tu dniem targowym. Odbywają się stąd wycieczki i rejsy w górę rzeki Manavgat, gdzie można podziwiać przepiękne wodospady

